

Sygn. akt III USK 486/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania K. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z udziałem S. w D.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 16 marca 2021 r., sygn. akt III AUa 870/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od K. J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 240 zł. (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację K. J. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 7 października 2019 r. oraz obciążył go kosztami postępowania apelacyjnego. Sąd Okręgowy w Lublinie, w zaskarżonym wyroku, oddalił odwołanie odwołującego się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie z dnia 19 września 2018 r., którą

stwierdzono, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 11 ust. 3 lit. a i art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE nr L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 r.), że K. J., w okresie od dnia 1 marca 2014 r., podlega ustawodawstwu polskiemu.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, przedstawiając logiczną argumentację prawną. Ustalenia Sądu pierwszej instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podzielił i przyjął za własne. Zdaniem sądów obu instancji, zasady ustalania właściwego ustawodawstwa regulują przepisy rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego /Dz.Urz. UE.L Nr 166/1 z 30 kwietnia 2004 r./ i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia /WE/ nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego /Dz. Urz. UE. L Nr 284/1 z 30 października 2009 r./. W niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zachował wszystkie wymogi, wynikające z obowiązujących przepisów, bowiem po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia, polski organ wszczął postępowanie, którego wynikiem było tymczasowe ustalenie ustawodawstwa polskiego dla wnioskodawcy od dnia 1 marca 2014 r. Następnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował o tym litewską instytucję ubezpieczeniową. Stosowne pismo zostało doręczone instytucji litewskiej w dniu 4 lipca 2018 r. Instytucja ta w wyznaczonym terminie dwóch miesięcy nie zgłosiła żadnych zastrzeżeń. Tym samym ustalenie ustawodawstwa polskiego stało się ostateczne. U podstaw decyzji polskiego ubezpieczyciela leżało także wyrażnie wyartykułowane stanowisko ubezpieczyciela litewskiego, że w jego ocenie nie ma podstaw do objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniami społecznymi na terenie Litwy po dniu 1 marca 2014 r., z uwagi na brak faktycznego wykonywania pracy przez K. J. na terenie Litwy. Skoro zatem w sprawie ustalono, że wnioskodawca prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą oraz, że strona litewska odmówiła wydania

wnioskodawcy formularza A1, to prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że jedynym tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym przez wnioskodawcę w tym czasie jest prowadzona działalność gospodarcza na terytorium Polski. Podleganie ubezpieczeniom społecznym w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą jest obowiązkowe, o czym stanowi art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 systemowej. Zaznaczono przy tym, że na powyższe ustalenie nie ma wpływu okoliczność, że toczy się postępowanie przed Państwową Inspekcją Pracy Republiki Litewskiej przy Ministerstwie Opieki Społecznej i Pracy.

W skardze kasacyjnej z dnia 18 czerwca 2021 r. pełnomocnik K. J. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 marca 2021r. w całości, zarzucając: naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego poprzez jego niezastosowanie i ustalenie polskiego ustawodawstwa w zakresie działalności gospodarczej, pomimo że wnioskodawca wykonywał pracę najemną na Litwie, a organy rentowe polski i litewski nie dokonały ustaleń, które podważyłyby zasadność zastosowania ustawodawstwa litewskiego;

- art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na arbitralnym przyjęciu marginalności pracy najemnej wnioskodawcy na Litwie, podczas gdy nie ustalono czy praca na Litwie zajmuje mniej niż 5%, regularnego czasu pracy lub stanowi mniej niż 5%, całkowitego wynagrodzenia pracownika, co wynika z wykładni wskazanej w wydanym przez Komisję Europejską Praktycznym poradniku: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej z listopada 2012, nr 27/45.

Skarżący zarzucił także, mające istotny wpływ na wynik sprawy, naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie:

- art. 16 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 poprzez nieuwzględnienie, że instytucja litewska oparła się na piśmie litewskiej Państwowej Inspekcji Pracy z dnia

14 grudnia 2015 r., które nie spełnia wymogów indywidualnego aktu administracyjnego, a tym samym powinno zostać wycofane z obrotu prawnego, co oznacza, że nie doszło do wspólnego porozumienia, o którym mowa w powyższym przepisie;

- art. 2 ust.2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/200, poprzez brak wszystkich danych niezbędnych dla ustanowienia i określenia uprawnienia wnioskodawcy do zastosowania prawa litewskiego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, a w szczególności danych dotyczących przychodów z prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Polski, co umożliwiłoby ustalenie, czy praca najemna na terenie Litwy miała charakter marginalny.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jego zdaniem jest ona oczywiście uzasadniona, bowiem litewski organ rentowy oparł się na piśmie litewskiej Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 14 grudnia 2015 r., które zostało uznane przez Okręgowy Sąd Administracyjny w Wilnie, jako nie spełniające wymogów indywidualnego aktu administracyjnego, a tym samym powinno zostać wycofane z obrotu prawnego, a w konsekwencji ustawodawstwo mające zastosowanie do wnioskodawcy powinno zostać ustalone prawidłowo na mocy wspólnego porozumienia w oparciu o dopuszczone do obrotu prawnego dokumenty i nie zostały przeprowadzone istniejące w aktach sprawy dowody, z których wynika, że praca wnioskodawcy na Litwie nie ma charakteru marginalnego, co doprowadziłoby do odmiennego ustalenia ustawodawstwa litewskiego jako właściwego.

Podnosząc wskazane wyżej zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 7 października 2019 r. i decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie z 19 września 2018 r. i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania oraz o rozpoznanie sprawy na rozprawie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie

na rzecz ZUS O/Lublin kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy - o jej oddalenie i zasądzenie na rzecz ZUS O/Lublin kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Artykuł 398⁹ § 1 k.p.c. zawiera enumeratywny katalog przyczyn kasacyjnych, których wystąpienie warunkuje przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę w razie ziszczenia się co najmniej jednej z przesłanek w postaci: wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego, dostrzeżenia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wystąpienia prawdopodobieństwa ziszczenia się przyczyny nieważności postępowania, jak również w wypadku oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Skarżący wskazał, iż wniesiona przez niego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Dla przyjęcia skargi do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego. Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. W tym przypadku przyczyna kasacyjna odnosi się do oczywistego naruszenia prawa polegającego na niewątpliwej sprzeczności rozstrzygnięcia z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo na wydaniu go w wyniku oczywiście błędnej wykładni lub niewłaściwym stosowaniu prawa, w tym np. stosowaniu nieobowiązujących przepisów czy wydaniu orzeczenia nienadającego się do wykonania. Niezbędne jest wykazanie za pomocą prawnych i faktycznych przesłanek, że w zasadniczym postępowaniu kasacyjnym skarga zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego (zob. T. Ereciński, w: J. Gudowski, System

Pr Proc, t. III, cz. 2, s. 984; T. Wiśniewski, w: H. Dolecki, T. Wiśniewski, Komentarz KPC, t. II, 2013, s. 248).

Skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się oczywista zasadność skargi kasacyjnej oraz przedstawić związane z tym argumenty juredyczne. Niezbędne jest wykazanie w sposób jednoznaczny, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Za oczywiste uznaje się to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań (zob. T. Zembruski, Skarga, s. 438 i n.; Zob. T. Ereciński, w: T. Ereciński, Komentarz KPC, t. III, 2016, s. 276 i n.; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, Legalis nr 539756; postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lutego 2010 r., III PK 304/09, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 179/12, Legalis nr 544715; postanowienie Sądu Najwyższego z 13 marca 2017 r., I CSK 596/16, niepubl.).

Ciężar wykazania, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania spoczywa na stronie skarżącej. W niniejszej sprawie skarżący nie sprostował temu zadaniu. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, poza wskazaniem, iż litewski organ rentowy oparł się na piśmie litewskiej Państwowej Inspekcji Pracy, które następnie uznane zostało przez litewski sąd administracyjny jako pismo nie spełniającego wymogu indywidualnego aktu administracyjnego (co nie miało decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy) – nie wskazał żadnych okoliczności, z podaniem konkretnych regulacji prawnych, które miałyby świadczyć o oczywistości tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Sposób motywowania przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się w zasadzie do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznym. Tymczasem, w świetle art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania

kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[as]